

Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığı Bağlamında Değerlendirilmesi¹

DOI: 10.26466/opus.467804

*

Akif Yavuz Özdemirel* - Şükran Dilidüzgün**

*Öğr. Gör., Bahçeşehir Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, İstanbul / Türkiye

E-Posta: yavuzozdemirel@gmail.com

ORCID: [0000-0003-1694-3049](https://orcid.org/0000-0003-1694-3049)

**Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, İstanbul/Türkiye

E-Posta: sdilid@yahoo.com

ORCID: [0000-0002-4094-5215](https://orcid.org/0000-0002-4094-5215)

Öz

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, öğretim her ne kadar Avrupa Ortak Dil Çerçevesi'ne (CEFR) uygun olarak yapılıyor olsa da öğretimde ve ders kitaplarında yer alan sözcüklerin seçimi bir sıklık listesine dayandırılmamaktadır. Çalışmada yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında en sık kullanılan sözcüklerle temel söz varlığı içinde en sık kullanılan sözcükler hangi oranda örtüştüğünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaçla, çalışmada İstanbul A1 ve A2 yabancılar için Türkçe ders kitaplarında yer alan sözcüklerle "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü"nde (Göz, 2013) yer alan sözcükler; American Headway Starter ve 1 yabancılar için İngilizce ders kitaplarında yer alan sözcüklerle "New General Service List"te (Culligan vd., 2014) yer alan sözcükler benzerlik oranı açısından karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla kullanılan sözcüklerin listesine ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Sözcük Sıklığı

¹ Bu çalışma Doç. Dr. Şükran Dilidüzgün danışmanlığında Akif Yavuz Özdemirel'in (2017) "Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığı Bağlamında Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Evaluation of Words in Textbooks For Teaching Turkish and English as Foreign Languages in Terms of Frequency of Occurrence²

*

Abstract

Although Turkish is being taught in compliance with Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), the words used while teaching Turkish and the ones in the textbooks are not based on any frequency lists. Thus, the present study aims to reveal to what extent the most frequent words used in textbooks for teaching Turkish and English coincide with the most frequent words of the basic core vocabulary. To this end, the words used in Istanbul A1 and A2 level Turkish textbooks were compared with the words from "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü" (Word Frequency Dictionary of Written Turkish) (Göz, 2013). Similarly, the words used in American Headway Starter and 1 (level) English textbooks were compared with the words in New General Service List (Culligan et al, 2014) in terms of similarity. It was concluded that there was a need for a list of words that are frequently used in teaching Turkish as a foreign language to be used in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Turkish as a Foreign Language, Teaching Turkish as a Foreign Language, Word Frequency

² This study has been prepared by converting the master's thesis titled "Evaluation of Words in Textbooks for Teaching Turkish and English as Foreign Languages in Terms of Frequency of Occurrence" supervised by Assoc. Prof. Dr. Şükran Dilidüzgün.

Giriş

Günümüzde yabancı dil öğrenmek bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Yabancı dil öğretimi düşünüldüğünde ilk akla gelen o dilin dil bilgisi kurallarını öğrenmek olsa da dil bilgisi kurallarını anlamlı hâle getiren ve iletişimde kullanılmasını sağlayan sözcüklerdir. Sözcükler sayesinde dış dünya algılanmakta ve anlamlandırılmaktadır. Adıgüzel'e (2004, s. 53-54) göre bu anlamlandırmada ve dinleme, konuşma, yazma ve okuma gibi dilin dört temel becerisinin geliştirilmesinde sözcükler önemlidir çünkü insanlar bildikleri sözcükler kadar dinlemekte, konuşmakta, okumakta ve yazmaktadır. Dilidüzgün'ün (2018, s. 114) belirttiği gibi bir dili doğru bir şekilde kullanamamanın sebepleri arasında kullanım için doğru sözcüğü bulamamak ya da sözcüğü doğru bir bağlamda kullanamamak bulunmaktadır.

Yabancı dilde sözcük öğretimi konusunda ilk olarak hangi sözcüklere yer verilmesi gerektiği önemlidir. Bu sorunun yanıtı 17. yüzyılda Komenyüs (Demircan, 1983) ile diğer araştırmacılar tarafından verilmiş ve hedef dilde sıklıkla ve yaygın olarak karşılaşılan sözcüklerin ilk olarak öğretilmesinin gerekli olduğu belirtilmiştir (Açık, 2013; Bağcı ve Başar, 2013; Demirel, 2012; İnce, 2013; Güzel ve Barın, 2013; Vandewalle, 1999). Aksan'a (1982, s. 48) göre sözcüklerin kullanım sıklığı hesaba alınmadan şahsî görüş ve değerlendirmelerle seçilen sözcükler, sözcük ve kavram öğretiminin istenilen düzeyde gerçekleşmemesine sebep olmaktadır.

Sözcük sıklığı, Güncel Türkçe Sözlük'e (2018) göre "dilde bir sözün kullanılma oranı"dır. Başka bir ifadeyle bir dilde, konuşma ya da yazıda, aynı birimin gerçekleşme sayısı; sözcüklerin diğer sözcüklere oranla daha sık ya da seyrek kullanılmasıdır (Aksan, 1998, s. 20; Vardar, 2002, s. 174). Böylece sözcük sıklığı, kimi sözcüklerin diğer sözcüklere göre daha sık ya da daha seyrek kullanılmasının sayısal olarak ortaya konması olarak ifade edilebilir (Göçen, 2016, s. 36).

Sözcüklerin kullanım sıklığı, bir sözcüğün öğrenilmesi ve kişinin sözcük servetine eklenmesi sürecinde önemli rol oynamaktadır. Bu alanda yabancı dil eğitiminde Batı dillerinde kapsamlı ve güvenilir sıklık listelerinin varlığı söz konusudur. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine bakıldığında ise sözcüklerin kullanım sıklıklarına yönelik az sayıda ça-

alışmanın var olduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır: (Arslan ve Durukan, 2014; Boylu ve Çal, 2017; Göçen, 2016).

Sözcüklerin kullanım sıklığına yönelik çalışmaların eksikliği yabancı-lara Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi konusunda ve bu alandaki ders kitapları ile sözlüklerin hazırlanmasında eksikliklerin bulunmasına neden olmaktadır. Ders işleme sürecinde, yabancı dil öğretiminde ders kitapları, dilin temel söz varlığına ulaşılmasında, yeni sözcüklerin öğrenilmesinde öğrenciler için önemlidir. Yabancı dil öğrenenler yeni sözcüklerin büyük bir çoğunluğunu ders kitaplarından öğrenmektedir. Son zamanlarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanan ders kitaplarının sayısı artmakta ve ders kitapları da öğretim konusunda daha nitelikli bir hâle gelmektedir. Ancak kitaplar ortak ölçütlere uyularak ya da belirli bir sıklık listesine bağlı kalınarak hazırlanmadığından, ders kitapları söz varlığının kullanımı konusunda farklılıklar göstermektedir. Oysa Batı dillerinde yabancı dil öğretiminde kullanılacak ders kitapları Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (AOÖÇ, 2013) ile birlikte dilin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla kullanılan sözcüklerinden oluşan sözcük listelerine göre hazırlandığı farklı araştırmacılar tarafından dile getirilmektedir.

Yabancı dil öğretiminde ders kitaplarının sözcük öğretimi konusunda yararlı olabilmesi için Yıldız ve diğerlerine (2006, s. 317) göre “öğretimi hedeflenen sözcüklerin, bir program dâhilinde kademeli olarak ders kitaplarına alınması ve bu sözcüklerin seçiminin de sıklık çalışmalarından çıkacak sonuca göre” yapılması bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaca göre şu sorular gündeme gelmektedir: Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan ders kitaplarında sıklıkla yer alan sözcüklerin seçiminde, sözcük sıklık listelerinden ne kadar yararlanılmaktadır? Söz konusu ders kitaplarının dili, yabancı dil öğretimi düşünüldüğünde yararlanılacak sözcük listelerinin ana dilinde hazırlanmış sözcük listelerinden seçimi mi yoksa yabancı dil öğretiminde sıklıkla kullanılan sözcük listelerinden seçimi mi daha anlamlı olacaktır? Ders kitaplarında sıklıkla yer alan sözcüklerle sözcük listelerinde sıklıkla yer alan sözcüklerin benzerliği ne orandadır?

Bu bağlamda çalışmanın problem cümlesi şöyle ifade edilebilir: “Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğreten ders kitaplarında en sık kullanılan sözcüklerle temel söz varlığında en sık kullanılan sözcükler hangi

oranda örtüşmektedir?”. Buna göre çalışmanın alt problemleri şu şekilde sıralanabilir:

- Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı ne düzeydedir?
- Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında en sık kullanılan sözcüklerle ana dili olarak Türkçenin temel söz varlığı içinde en sık kullanılan sözcüklerin benzerlik oranı ne düzeydedir?
- Yabancılar için İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı ne düzeydedir?
- Yabancılar için İngilizce ders kitaplarında en sık kullanılan sözcüklerle yabancı dil olarak İngilizcenin temel söz varlığı içinde en sık kullanılan sözcüklerin benzerlik oranı ne düzeydedir?
- Yabancılar için Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında sıklıkla kullanılan sözcüklerin sözcük listeleri içinde en sık kullanılan sözcüklerle benzerlik oranı arasında bir fark var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde çalışmanın modeline, evrenine, verilerin nasıl toplandığına ve analiz edildiğine yönelik bilgilere yer verilecektir.

Araştırmanın Modeli

Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında var olan sözcüklerin kullanım sıklıklarının belirlenmesi; bunların Türkçe ve İngilizcenin temel söz varlığını yansıtan sözcük listeleriyle benzerlik oranlarının ölçülmesi amacıyla yapılan çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma kapsamına alınan ders kitaplarının incelenmesinde tarama modellerinden genel tarama modeli kullanılmıştır.

“Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Genel tarama modelleri ile tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilir.” (Karasar, 2012, s. 79).

Çalışmada öncelikle yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklıkları belirlenmiştir. Ardından yabancılara yönelik Türkçe ders kitaplarında var olan sözcüklerle “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü”nde (YTKSS) (Göz, 2003) sıklıkla yer alan sözcükler; yabancı dil olarak İngilizce ders kitaplarında var olan sözcüklerle de “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sıklıkla yer alan sözcükler benzerlik oranı açısından incelenmiştir. Ardından elde edilen benzerlik oranları karşılaştırılmıştır. Bu bağlamda çalışmada ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir.

“İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. İlişkisel çözümleme iki türlü yapılabilir. Bunlar korelasyon türü ilişki ile karşılaştırma yolu ile elde edilen ilişkilerdir” (Karasar, 2012, s. 81). Çalışmada Türkçe ve İngilizce ders kitaplarıyla sözlük listeleri en sık kullanılan sözcüklerin benzerlik oranı açısından karşılaştırılmıştır.

Karşılaştırmalı taramada Karasar’ın (2012, s. 86) belirttiği aşamalara uyulmuştur. Öncelikle her iki durumun belirli değişkenler açısından ayrıntılı betimlemeleri yapılmıştır. Çalışmada örnekleme yer alan ders kitaplarında hangi sözcüklerin bulunduğu, bu sözcüklerin hangi sıklıkla kullanıldığı genel olarak ortaya konmuştur. Ders kitaplarındaki sözcükler sıklıklarına göre sıralandıktan sonra, en sık kullanılan 0-10; 0-20; 0-25; 0-50; 0-75; 0-100; 0-250; 0-500; 0-750; 0-1000; 0-1250; 0-1500; 0-1750; 0-2000 sözcük aralıklarında ders kitaplarında ve karşılaştırma yapılacak sözcük listelerinde hangi sözcüklerin bulunduğu betimlenmiştir. İkinci aşama, ortak ölçütlere göre yapılan bu betimlemelerin karşılaştırılmasıdır. Belirtilen sözcük sıklık aralıklarının her birinde yer alan sözcükler, ders kitapları ve sıklık listeleri arasında, benzerlik oranı açısından ayrı ayrı karşılaştırılmıştır. Üçüncü aşamada ise elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini temel seviyede yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan ders kitapları oluşturmaktadır.

Evrenden amaçsız olarak seçilen temel seviye İstanbul (A1-A2) Yabancılar için Türkçe ders kitapları ve American Headway (Starter-1) ya-

bancılar için İngilizce ders kitapları da çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmada temel seviye ders kitaplarının seçilmiş olmasının sebebi, dilin ana dili ya da yabancı dil olarak en sık kullanılan sözcüklerinin temel seviyede öğrenenlere sunuluyor olmasıdır. Örnekleme yer alan ders kitapları şöyle özetlenebilir:

Tablo 1. Çalışmanın Örnekleminde Yer Alan Ders Kitapları

Ders Kitabı	Seviye	Sayı
İstanbul Yabancılar için Türkçe	A1	1
İstanbul Yabancılar için Türkçe	A2	1
American Headway	Starter	1
American Headway	1	1
Toplam		4

Bu bağlamda çalışmada örneklem olarak temel seviyede İstanbul A1 ve A2 yabancılar için Türkçe ders kitapları ve American Headway Starter ve American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitapları olmak üzere toplam 4 ders kitabı incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının analizinden önce ders kitaplarından verilerin toplanacağı bölümler belirlenmiştir. Bu belirlemede yabancı dilde sözcük öğretim yolları ve uzman görüşleri etkili olmuştur.

Ders kitaplarından verilerin toplanmasında okuma metinleriyle birlikte konuşma, yazma, dinleme metinleri; hazırlık çalışmaları, dil bilgisi soruları gibi ders kitabıyla öğretim sürecine katılan diğer bölümler de incelenmiştir. Bunun sebebi yabancı dilde sözcük öğretiminin okuma metinlerinin dışında ders kitabındaki diğer bölümlerle de gerçekleşmesidir. Göçen ve Okur (2016, s. 450) da sözcük öğretiminin tek bir beceri üzerinden yapılandırılmayacağını çünkü öğrenenlerin yeni sözcükleri, ders kitaplarındaki tüm metinlerden; metne ait sorulardan ve dil bilgisi alıştırmalarından öğrendiklerini belirtmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarındaki verilerin toplanması için öncelikle ders kitaplarına ulaşılmıştır. Ders kitaplarına ulaşıldığından sonra kitaplarda bulunan ve bu çalışma için incelenecek

olan kısımlar dijital ortama taşınmıştır. Dinleme metinlerine yabancılar için Türkçe ve İngilizce kitaplarının arka bölümlerinden ulaşılmıştır. Verilerin toplanması, kaydedilmesi, analiz edilmesi için araştırmanın amaçlarına uygun dosyalar oluşturulmuş, verilerin analizine geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmanın amacı doğrultusunda öncelikle örneklem olarak seçilen yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında var olan sözcüklerin kullanım sıklığı belirlenmiştir. Söz konusu kitaplarda bulunan sözcüklerin kullanım sıklığının tespiti için sözcükler Cibakaya 2.3 programının gerektirdiği ve Türkçe sözlükte yer alan madde başlarına benzer bir biçimde analiz edilmiştir. Bu amaçla şu işlemler yapılmıştır:

1. Sözcükler, sözlüklerde madde başı olacak şekilde, bir ya da daha fazla sözcükten oluşan, anlam taşıyan, çekim eklerinden arınmış olarak bulunmaktadır. Ders kitaplarında incelenecek sözcükler de benzer bir hâle getirilmiş ve sözcükler *taban* (Baş, 2011; Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2005) olarak ele alınmıştır.
2. Ders kitaplarındaki sözcüklerin araştırma kapsamında belirlenen sözcük listeleriyle karşılaştırılması söz konusu olduğundan ders kitaplarındaki özel isimler incelemeye dâhil edilmemiştir.
3. “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü”nde (YTKSS) (Göz, 2003) sıfır, bir, iki, üç vd. rakamlar ve on, yüz, bin vb. basamak sayıları bulunmaktadır. Buna uygun olarak İstanbul Türkçe ders kitaplarının incelenmesinde de aynı yaklaşım benimsenmiştir.
4. American Headway yabancılar için İngilizce ders kitabının karşılaştırıldığı “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sayılar çalışmaya dâhil edilmemiştir. Buna uygun olarak American Headway yabancılar için İngilizce ders kitaplarının incelenmesinde de aynı yaklaşım benimsenmiştir.
5. Yabancılar için Türkçe ders kitabında bulunan ikilemeler Göz’ün (2003) sözcük sıklık listesinde olduğu gibi birlikte, kalıp olarak ele alınmıştır. Deyim ve atasözleri de yine Göz’ün

- (2003) sözcük listesi oluşturma yaklaşımına uygun olarak bir bütün olarak değil ayrı sözcükler olarak kabul edilmiştir.
6. Sözcüklerin kullanım sıklığını ortaya koyan Cibakaya 2.3 programı iki boşluk arasında kalan her bir veriyi ayrı sözcük olarak kabul etmektedir. Bu nedenle birleşik sözcük ve fiiller arasında “+” işareti konmuştur.
 7. Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki fiiller “master eki” almış biçimleriyle sözcük listelerine dâhil edilmiştir.
 8. Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında ki sözcüklerdeki sıfat-fiil ve zarf-fiil ekleri de silinerek sözcükler fiil durumuna getirilmiştir. Bunun yanında kalıcı isim yapan isim-fiil ekleri bırakılmıştır.
 9. Çalışma kapsamında sözcüklerin anlamsal özelliklerinden çok kullanım sırası önemli olduğundan sözcükler anlamlarına göre listelenmemiş, tek bir biçimde ele alınmıştır. Göz’ün (2003) sıklık listesinde de sözcüklerin farklı anlamlarının kullanım sıklığı alt başlık olarak gösterilmiş olsa da sözcükler farklı anlamlarıyla toplam kullanım sıklığına göre listelenmiştir. Buna uygun olarak ders kitabıyla sözlük arasındaki karşılaştırmada sözcüklerin toplam kullanım sıklıkları dikkate alınmıştır.
 10. Göz’ün (2003) sözcük listesinde “dA” bağlacı ve “mI” soru eki yer almamaktadır. Buna uygun olarak yabancı dil Türkçe ders kitaplarında da bunlar incelemeye alınmamıştır.

Bu işlemlerin ardından ders kitaplarında bulunan sözcüklüklerin kullanım sıklığının sunulmasına ve veriler arasında karşılaştırma yapılmasına geçilmiştir. Verilerin karşılaştırılması için de Microsoft Excel 2016 programı kullanılmıştır.

İstanbul A1 ve A2 Türkçe ders kitaplarındaki sözcükler YTKSS’de (Göz, 2003) sık kullanılan sözcüklerle; American Headway Starter ve 1 yabancılar için İngilizce ders kitaplarındaki sözcükler de “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sık kullanılan sözcüklerle karşılaştırılmış ve ders kitapları ile sözcük listeleri arasındaki benzerlik oranı ortaya konmuştur. Bu işlemde, yabancı dil Türkçe ders kitaplarının karşılaştırılmasında kullanılan “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü”nün (Göz, 2003) seçilmesinin sebebi Türkçede ilk ve hâlâ en kapsamlı sıklık listesi olmasıdır. Yabancı dil İngilizce ders kitaplarının

karşılaştırılmasında kullanılan “New General Service List” (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) ise İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenler için hazırlanmış ilk sıklık listesi olan Michael West’in “General Service List”inin 2013-2014 yıllarında “Cambridge English Corpus” göz önünde bulundurulmuş güncellenmiş olmasıdır.

Ders kitaplarındaki sözcüklerle sözcük sıklık listesindeki sözcüklerin karşılaştırılmasında; Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında var olan sözcüklerle, seçilen sözcük listelerinde en sık kullanılan 0-10; 0-20; 0-25; 0-50; 0-75; 0-100; 0-250; 0-500; 0-750; 0-1000; 0-1250; 0-1500; 0-1750; 0-2000 aralığındaki sözcükler benzerlik oranı açısından karşılaştırılmıştır. Ders kitaplarında ve sözcük sıklık listelerinde yer alan sözcüklerin benzerlik oranı karşılaştırması, öncelikle birbirine yakın sözcük aralıklarıyla yapılmıştır. Ancak seçilen aralıklardaki oranların benzerliği sebebiyle karşılaştırmalar belirtilen sözcük aralıklarıyla sınırlandırılmıştır.

Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında var olan sözcükler, seçilen sözcük sıklık listelerinde yer alan sözcükler ile en sık kullanılan 0-10; 0-20; 0-25; 0-50; 0-75; 0-100; 0-250; 0-500; 0-750; 0-1000; 0-1250; 0-1500; 0-1750; 0-2000 sözcüğün benzerliği açısından karşılaştırıldıktan sonra; yabancı dil Türkçe ders kitaplarıyla sıklık listesinin karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları ile yabancı dil İngilizce ders kitaplarıyla sıklık listesinin karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına yönelik Mann-Whitney U Testi’ne başvurulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde Türkçe ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığına ve bunların temel söz varlığındaki sözcüklerle karşılaştırılmasına yönelik elde edilen veriler sunulmaktadır:

Yabancı Dil Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığına Yönelik Bulgular ve Yorum

Ders kitapları üzerinde yapılan ilk inceleme, ders kitaplarında var olan sözcüklerin toplam kullanım sayısının ne kadar olduğu ve ders kitapla-

rında farklı/çeşit olarak kaç sözcüğün yer aldığını üzerine yapılmıştır. A1 ve A2 seviyesi İstanbul Türkçe ders kitaplarında var olan sözcüklerin toplam ve farklı kullanım sayıları incelendiğinde şöyle bir tabloyla karşılaşılmaktadır:

Tablo 2. İstanbul Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Sayısı

Seviye	Toplam Sözcük Sayısı	Farklı Sözcük Sayısı	Sözcük Katsayısı
A1	11558	1195	0,10
A2	13919	1914	0,14
A1-A2	25477	2257	0,09

A1 ve A2 İstanbul kitaplarında kullanılan toplam sözcük sayısına bakıldığında A1 seviyesinde 11558 ve A2 seviyesinde 13919 sözcüğün kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır. Ders kitaplarında bulunan farklı sözcük sayısı incelendiğinde A1 seviyesinde 1195 ve A2 seviyesinde 1914 çeşit sözcükle karşılaşılmaktadır. Bu kitaplarda kullanılan toplam ve farklı sözcük sayılarının A2 seviyesinde, A1 seviyesine kıyasla, artmış olduğu görülmektedir. Toplam ve farklı sözcük sayıları karşılaştırıldığında, bu sayıların A2 seviyesi İstanbul Türkçe ders kitabında daha fazla olduğu anlaşılmıştır. A1 ve A2 seviyesi İstanbul Türkçe ders kitaplarında var olan sözcükler birlikte değerlendirildiğinde toplam 25477 ve farklı 2257 farklı sözcük sayısına ulaşılmaktadır.

A1 ve A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarında var olan sözcüklerin toplam ve farklı kullanım sayısı ile sözcük katsayısı değeri incelendiğinde; sözcük sayıları ile sözcük katsayısının A2 seviyesi ders kitabında artmış olduğu görülmektedir. A1 ve A2 ders kitaplarında var olan sözcüklerin birleştirilmesiyle daha fazla sayıda toplam ve farklı sözcük sayısına ulaşılmış olsa da sözcük katsayısı değerinin düşmüş olduğu görülmektedir. Bu da A2 ders kitabında A1 seviyesinde yer alan sözcük tekrarlarına da sıklıkla yer verildiğini düşündürmektedir.

A1 İstanbul Türkçe ders kitabında 11558 toplam sözcük ve 1195 farklı sözcük yer almaktadır. A1 İstanbul Türkçe ders kitabında en sık kullanılan ilk 20 sözcüğe yer verilmektedir. Bu sözcükler şunlardır:

Tablo 3. A1 İstanbul Türkçe Ders Kitabında En Sık Kullanılan 20 Sözcük

Sözcük	Sıklık	Sözcük	Sıklık
ben	286	gitmek	129
var	229	yapmak	121
ve	221	ev	118
bir	206	arkadaş	107
ne	187	sen	107
çok	173	ad	104
o	160	saat	101
bu	138	gün	89
aşağı	135	siz	85
ile	131	onlar	84

A1 İstanbul Türkçe ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük “ben, var, ve, bir, ne, çok, o, bu, aşağı, ile, gitmek, yapmak, ev, arkadaş, sen, ad, saat, gün, siz, onlar” sözcükleridir.

A1 İstanbul Türkçe ders kitabı içerisinde bulunan en sık 20 sözcük Göz’ün (2003) hazırladığı listedeki en sık 20 sözcükle karşılaştırıldığında “ben, bir, bu, çok, ile, ne, o, var, ve, yapmak” olmak üzere 10 sözcüğün ortak olduğu görülmektedir. Bu da A1 seviyesi Türkçe ders kitabında ve YTKSS’de (Göz, 2003) en sık kullanılan 20 sözcüğün yarı yarıya benzer olduğunu ifade etmektedir. Buna göre benzer sözcüklerin dışında, A1 İstanbul Türkçe ders kitabında kullanılan “aşağı, gitmek, ev, arkadaş, sen, ad, saat, gün, siz, onlar” sözcüklerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde A1 seviyesinde sıklıkla ihtiyaç duyulan sözcükler olduğu söylenebilir.

A2 İstanbul Türkçe ders kitabında 13919 toplam sözcük ve 1914 farklı sözcük yer almaktadır. Bu bölümde A2 İstanbul Türkçe ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük şöyle gösterilebilir (Tablo 4):

A2 İstanbul Türkçe ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük “ve, bir, çok, ile, yapmak, gitmek, ne, ben, bu, aşağı, olmak, gelmek, yemek, o, var, siz, için, almak, imiş, sonra” sözcükleridir.

A2 İstanbul Türkçe ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük Göz’ün (2003) listesinde en sık kullanılan 20 sözcükle karşılaştırıldığında “almak, ben, bir, bu, çok, gelmek, için, ile, ne, o, olmak, var, ve, yapmak” olmak üzere 14 sözcüğün ortak olduğu görülmektedir. Buna göre benzer sözcüklerin dışında, A2 seviyesi İstanbul Türkçe ders kitabında kullanılan “gitmek, aşağı, yemek, siz, imiş, sonra” sözcüklerinin Türkçenin ya-

bancı dil olarak öğretilmesinde A2 seviyesinde sıklıkla ihtiyaç duyulan sözcükler olduğu söylenebilir.

Tablo 4. A2 İstanbul Türkçe Ders Kitabında En Sık Kullanılan 20 Sözcük

Sözcük	Sıklık	Sözcük	Sıklık
ve	315	olmak	150
bir	310	gelmek	127
çok	245	yemek	113
ile	236	o	108
yapmak	186	var	104
gitmek	178	siz	96
ne	174	için	89
ben	168	almak	86
bu	161	imiş	82
aşağı	156	sonra	78

A1-A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarının birleşiminde 25477 toplam sözcük ve 2257 farklı sözcük yer almaktadır. Bu bölümde A1-A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarında en sık kullanılan ilk 20 sözcük şöyle gösterilebilir:

Tablo 5. A1-A2 İstanbul Türkçe Ders Kitaplarında En Sık Kullanılan 20 Sözcük

Sözcük	Sıklık	Sözcük	Sıklık
ve	536	aşağı	291
bir	516	o	268
ben	454	yemek	197
çok	418	ev	190
ile	367	siz	181
ne	361	sen	180
var	333	gelmek	179
gitmek	307	olmak	172
yapmak	307	gün	160
bu	299	arkadaş	159

A1-A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarının birleşiminde en sık kullanılan 20 sözcük “ve, bir, ben, çok, ile, ne, var, gitmek, yapmak, bu, aşağı, o, yemek, ev, siz, sen, gelmek, olmak, gün, arkadaş” sözcükleridir.

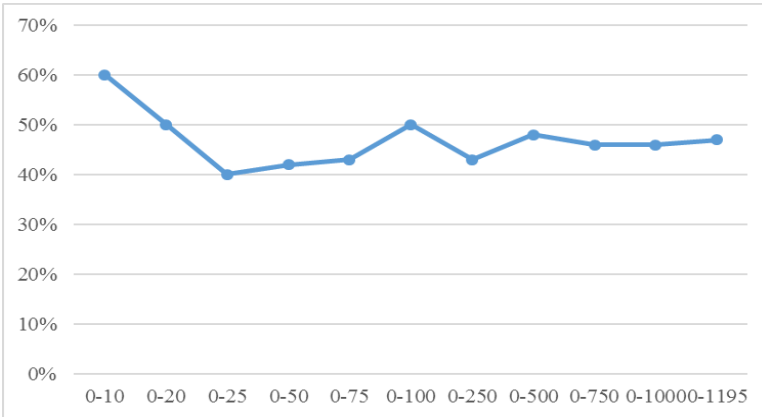
A1-A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarının birleşiminde en sık kullanılan 20 sözcük Göz'ün (2003) listesinde en sık kullanılan 20 sözcükle karşılaştırıldığında “ben, bir, bu, çok, gelmek, ile, ne, o, olmak, var, ve,

yapmak” olmak üzere 12 sözcüğün ortak olduğu görülmektedir. Buna göre benzer sözcüklerin dışında, A1-A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarında kullanılan “gitmek, aşağı, yemek, ev, siz, sen, gün, arkadaş” sözcüklerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde A2 seviyesinde sıklıkla ihtiyaç duyulan sözcükler olduğu söylenebilir.

Yabancılarla Yönelik Türkçe Ders Kitaplarında En Sık Kullanılan Sözcüklerle Ana Dili Olarak Türkçenin Temel Söz Varlığı İçinde En Sık Kullanılan Sözcüklerin Benzerlik Oranına Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu bölümde A1, A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarında ve YTKSS’de (Göz, 2003) sıklıkla kullanılan sözcükler içindeki ortak ve farklı sözcük oranına yönelik incelemeden elde edilen veriler sunulmaktadır. Böylece ders kitaplarında ve kelime sıklığı sözlüğünde yer alan sözcüklerin hangi oranda benzer olduğu ortaya konmuştur.

A1 İstanbul Türkçe ders kitabında yer alan ve YTKSS’de (Göz, 2003) en sık kullanılan 0-1195 sözcükte benzer sözcüklerin oranının dağılımı bir şekil ile şöyle gösterilebilir:

Şekil 1. A1 İstanbul Türkçe Ders Kitabında ve “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü”nde En Sık Kullanılan Sözcüklerin Benzerlik Oranı Dağılımı

A1 İstanbul Türkçe ders kitabında yer alan ve YTKSS’de (Göz, 2003) en sık kullanılan 0-1195 sözcük içinde ortak sözcüklerin oranının dağılımı incelendiğinde ders kitabı ile sözlükte yer alan ortak sözcüklerin ora-

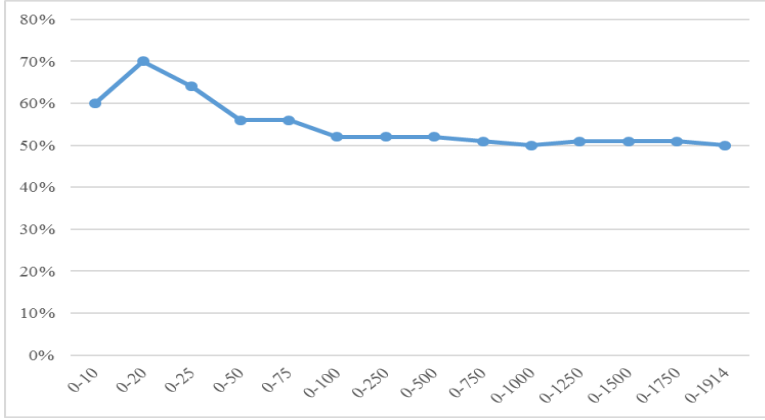
nının %40 ile %60 arasında değiştiği ve değişim oranının düzensiz bir dağılımı olduğu görülmektedir. Ders kitabı ile sözlük arasında ortak sözcük oranı, en sık kullanılan 10 sözcükte en yüksektir. Bunun nedeni, ders kitabında ve sözlükte yer alan ilk on sözcüğün Türkçede sıklıkla kullanılan edat, zamir, sıfat görevlerindeki sözcüklerden oluşuyor olmasıdır. En sık kullanılan 100 sözcükten sonra ise ders kitabıyla sözlük arasındaki ortak sözcük ortalamasının %50'nin altında olduğu görülmektedir. Bunun sebepleri arasında Göz'ün (2003) listesinin ana dilini ve yazılı dilde sıklıkla kullanılan sözcükleri kapsıyor olması sayılabilir.

A1 İstanbul Türkçe ders kitabında yer alan 1195 sözcük, YTKSS'de (Göz, 2003) en sık kullanılan 1195 sözcükle karşılaştırıldığında %47 oranında ortak sözcük bulunduğu görülmektedir. Buna göre A1 İstanbul Türkçe ders kitabında ve YTKSS'de en sık kullanılan sözcüklerin sıralamasının çoğunlukla birbirinden farklı olduğu fark edilmektedir.

A1 İstanbul Türkçe ders kitabında YTKSS'den (Göz, 2003) farklı olarak yer alan sözcükler incelendiğinde bu sözcüklerden “merhaba, memnun olmak, teşekkür etmek, geçmiş olsun, günaydın” gibi sözcüklerin konuşma dilinde sıklıkla kullanan sözcükler olduğu; “dinleme, okuma, yazma, dil bilgisi, sıfat” gibi sözcüklerin Türkçe eğitime yönelik olduğu; “sözlük, ana dili, yabancı dil” gibi sözcüklerin dil öğretimine yönelik olduğu görülmektedir. Bunların dışında listede yer alan “elbise, kahvaltı, sekiz, temmuz, pazartesi” gibi sözcüklerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kişilerin günlük hayatlarında; “cevaplamak, eşleştirmek, işaretlemek” gibi sözcüklerin de öğrenenlerin öğretim esnasında sıklıkla ihtiyaç duydukları sözcükler olduğu söylenebilir.

Bu bağlamda A1 İstanbul Türkçe ders kitabında YTKSS'den (Göz, 2003) büyük oranda farklı olarak yer alan sözcüklerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla ihtiyaç duyulan sözcükler olduğu görülmektedir.

A2 İstanbul Türkçe ders kitabında yer alan ve YTKSS'de (Göz, 2003) en sık kullanılan 0-1914 sözcükte benzer sözcüklerin oranının dağılımı görsel olarak aşağıdaki şekilde verilmiştir:

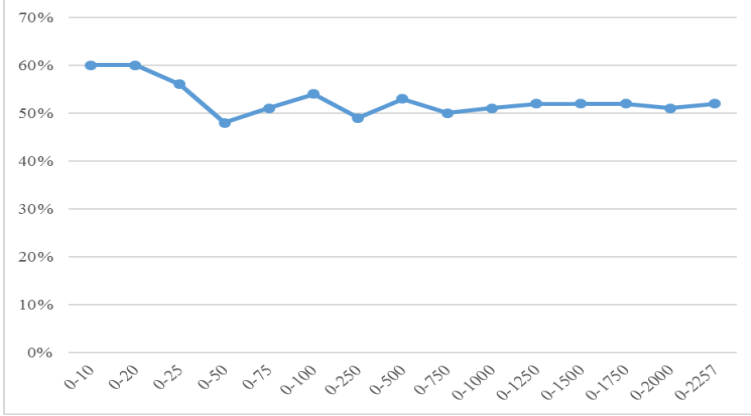

Şekil 2. A2 İstanbul Türkçe Ders Kitabında ve "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü"nde En Sık Kullanılan Sözcüklerin Benzerlik Oranı Dağılımı

A2 İstanbul Türkçe ders kitabında yer alan ve YTKSS'de (Göz, 2003) en sık kullanılan 0-1914 sözcük içinde ortak sözcüklerin oranının dağılımını incelendiğinde ders kitabı ile sözlükte yer alan ortak sözcüklerin oranının %50 ile %70 arasında değiştiği görülmektedir. Bu oranlara bakıldığında A1 seviyesine göre (%40-60) A2 seviyesi İstanbul Türkçe ders kitabında ve YTKSS'de en sık kullanılan sözcüklerin sıralamasında daha büyük oranda ortak sözcük olduğu görülmektedir. Ders kitabı ile sözlük arasında ortak sözcük oranı, en sık kullanılan 0-20 sözcük arasında en yüksektir (%60-70). Ders kitabında en sık kullanılan ilk 20 sözcük incelendiğinde bu sözcüklerin Türkçede sıkça kullanılan edat, zamir, sıfat görevlerindeki sözcükler olduğu görülmektedir. İlk 20 sözcükten sonra ders kitabında ve sözlükte en sık kullanılan sözcüklerde yer alan ortak sözcük oranının ilk 100 sözcüğe kadar düşüş gösterdiği, ilk 100 sözcükten sonra da %52 ve altında olduğu görülmektedir. Bunun sebepleri arasında Göz'ün (2003) listesinin ana dilini ve yazılı dilde sıklıkla kullanılan sözcükleri kapsıyor olması sayılabilir.

A2 İstanbul Türkçe ders kitabında yer alan 1914 sözcük, YTKSS'de (Göz, 2003) en sık kullanılan 1914 sözcükle karşılaştırıldığında %50 oranında ortak sözcük bulunduğu görülmektedir. Buna göre A2 seviyesi İstanbul Türkçe ders kitabında ve YTKSS'de en sık kullanılan sözcüklerin sıralamasının yarı yarıya birbirinden farklı olduğu anlaşılmaktadır.

A1-A2 İstanbul Türkçe ders kitabında yer alan ve YTKSS'de (Göz, 2003) en sık kullanılan 0-2257 sözcükte benzer sözcüklerin oranının dağılımı bir şekil ile şöyle gösterilebilir:

Şekil 3. A1-A2 İstanbul Türkçe Ders Kitabında ve "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü"nde En Sık Kullanılan Sözcüklerin Benzerlik Oranı Dağılımı

A1-A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarında var olan ve YTKSS'de (Göz, 2003) en sık kullanılan 0-2257 sözcük içinde ortak sözcüklerin oranının dağılımı incelendiğinde ders kitabı ile sözlükte yer alan ortak sözcüklerin oranının %48 ile %60 arasında değiştiği ve değişim oranının düzensiz bir dağılımı olduğu görülmektedir. Ders kitabı ile sözlük arasında ortak sözcük oranı, en sık kullanılan 20 sözcükte en yüksektir. Bunun nedeni, ders kitabında ve sözlükte yer alan ilk 20 sözcüğün çoğunlukla Türkçede sıklıkla kullanılan edat, zamir, sıfat görevlerindeki sözcüklerden oluşuyor olmasıdır. En sık kullanılan 100 sözcükten sonra ise ders kitabıyla sözlük arasındaki ortak sözcük ortalamasının %54'ün altında olduğu görülmektedir. Bunun sebepleri arasında Göz'ün (2003) listesinin ana dilini ve yazılı dilde sıklıkla kullanılan sözcükleri kapsıyor olması sayılabilir.

A1-A2 İstanbul Türkçe ders kitaplarında var olan 2257 sözcük, YTKSS'de (Göz, 2003) en sık kullanılan 2257 sözcükle karşılaştırıldığında %52 oranında ortak sözcük bulunduğu görülmektedir. Buna göre A1-A2 seviyesi İstanbul Türkçe ders kitaplarında ve YTKSS'de en sık kullanılan

sözcüklerin sıralamasının yarıya yakın oranda birbirinden farklı olduğu fark edilmektedir.

Yabancı Dil İngilizce Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kullanım Sıklığına Yönelik Bulgular ve Yorum

Ders kitapları üzerinde yapılan ilk inceleme, bu kitaplarda bulunan sözcüklerin toplam kullanım sayısının ne kadar olduğu ve ders kitaplarında farklı/çeşitli olarak kaç sözcüğün yer aldığını üzerine yapılmıştır. American Headway Starter ve American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitaplarında var olan sözcüklerin toplam ve farklı kullanım sayısı incelendiğinde şöyle bir tabloyla karşılaşılmaktadır:

Tablo 6. American Headway İngilizce Ders Kitaplarındaki Toplam ve Farklı Sözcük Sayısı

Seviye	Toplam Sayısı	Sözcük Farklı Sayısı	Sözcük Katsayısı
Starter	33086	984	0,03
1	37310	1299	0,03
Starter ve 1	70396	1463	0,02

American Headway Starter ve American Headway 1 İngilizce ders kitaplarında bulunan toplam sözcük sayısına bakıldığında Starter seviyesinde 33086; 1 seviyesinde 37310 ve Starter ile 1 seviyelerinde 70396 sözcüğün kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır. Ders kitaplarındaki farklı sözcük sayısına bakıldığında, Starter seviyesinde 984; 1 seviyesinde 1299 ve Starter ile 1 seviyelerinde 1463 çeşit sözcükle karşılaşılmaktadır. Ders kitaplarında kullanılan toplam ve farklı sözcük sayılarının 1 seviyesinde, Starter seviyesiyle kıyaslandığında, artmış olduğu anlaşılmaktadır. Toplam ve farklı sözcük sayısının daha fazla olduğu ders kitabı, American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitabıdır. Bulunan farklı sözcük sayısı, toplam sözcük sayısına bölününce ortaya çıkan sözcük katsayısı değeri incelendiğinde sayının American Headway Starter ve 1 kitaplarında aynı olduğu görülmektedir.

American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında 33086 toplam sözcük ve 984 farklı sözcük yer almaktadır. American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında en sık kullanılan ilk 20 sözcüğe yer verilmektedir. Bu sözcükler şunlardır:

Tablo 7. American Headway Starter İngilizce Ders Kitabında En Sık Kullanılan 20 Sözcük

Sözcük	Sıklık	Sözcük	Sıklık
be	2515	not	548
I	1301	she	487
the	1301	it	479
a	1251	they	441
you	1123	what	419
do	917	go	408
and	894	have	350
in	772	like	332
he	648	we	330
to	638	can	306

American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük “be, I, the, a, you, do, and, in, he, to, not, she, it, they, what, go, have, like, we, can” sözcükleridir.

American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 20 sözcükle karşılaştırıldığında “a, and, be, have, he, I, in, it, not, the, they, to, we, you” sözcüklerinin ortak olduğu görülmektedir. Bu sözcüklerin dışında kalan “do, she, what, go, like, can” sözcüklerinin de başlangıç seviyesinde yabancı dil olarak İngilizce öğrenenler için sıklıkla ihtiyaç duyulan sözcükler olduğu söylenebilir.

American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük şöyle gösterilebilir:

Tablo 8. American Headway 1 İngilizce Ders Kitabında En Sık Kullanılan 20 Sözcük

Sözcük	Sıklık	Sözcük	Sıklık
be	2526	he	602
the	1664	not	597
I	1383	it	563
a	1233	have	460
you	1103	they	390
do	921	we	370
and	869	what	370
in	821	of	346
to	745	go	307
she	682	can	299

American Headway 1 İngilizce ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük “be, the, I, a, you, do, and, in, to, she, he, not, it, have, they, we, what, of, go, can” sözcükleridir.

American Headway 1 İngilizce ders kitabında en sık kullanılan 20 sözcük “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 20 sözcükle karşılaştırıldığında “a, and, be, have, he, I, in, it, not, of, the, they, to, we, you” sözcüklerinin ortak olduğu görülür. Bu ortak sözcüklerin dışında American Headway 1 ders kitabında yer alan “do, she, what, go, can” sözcükleri de yabancı dil olarak İngilizceyi temel seviyede öğrenenlerin sıklıkla ihtiyaç duyduğu kelimelerden olduğu söylenebilir.

American Headway Starter ve American Headway 1 İngilizce ders kitaplarının birleşiminde en sık kullanılan ilk 20 sözcük şöyle gösterilebilir:

Tablo 9. American Headway Starter ve American Headway 1 İngilizce Ders Kitaplarında En Sık Kullanılan 20 Sözcük

Sözcük	Sıklık
be	5041
the	2965
I	2684
a	2484
you	2226
do	1838
and	1763
in	1593
to	1383
he	1250
she	1169
not	1145
it	1042
they	831
have	810
what	789
go	715
we	700
like	631
of	610

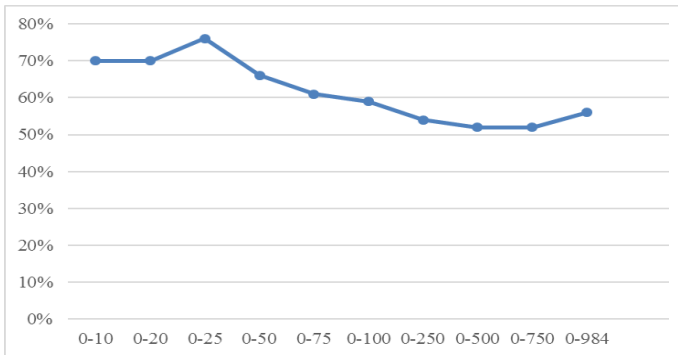
American Headway Starter ve 1 İngilizce ders kitaplarının birleşiminde en sık kullanılan 20 sözcük “be, the, I, a, you, do, and, in, to, he, she, not, it, they, have, what, go, we, like, of” sözcükleridir.

American Headway Starter ve American Headway 1 İngilizce ders kitaplarının birleşiminde en sık kullanılan 20 sözcük “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 20 sözcükle karşılaştırıldığında “a, and, be, have, he, I, in, it, not, of, the, they, to, we, you” sözcüklerinin ortak olduğu görülmektedir. Bu ortak sözcüklerin dışında ders kitaplarında kullanılan “do, she, what, go, like” sözcüklerinin de İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenlerin temel seviyede sıklıkla karşılaştıkları sözcükler olduğu söylenebilir.

Yabancılara Yönelik İngilizce Ders Kitaplarında En Sık Kullanılan Sözcüklerle Yabancı Dil Olarak İngilizcenin Temel Söz Varlığı İçinde En Sık Kullanılan Sözcüklerin Benzerlik Oranına Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu bölümde American Headway Starter ve American Headway 1 İngilizce ders kitaplarında ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sıklıkla kullanılan sözcükler içindeki ortak sözcük oranına yönelik incelemeden elde edilen veriler sunulmaktadır.

American Headway Starter İngilizce ders kitabında ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 0-984 sözcükteki ortak sözcük oranının dağılımı bir şekil ile şöyle gösterilebilir:

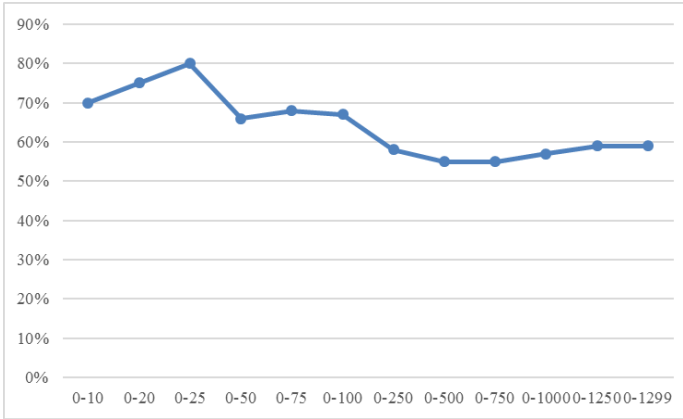
Şekil 4. American Headway Starter İngilizce Ders Kitabında ve “New General Service List”te En Sık Kullanılan Sözcüklerin Benzerlik Oranı Dağılımı

American Headway Starter İngilizce ders kitabında ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 0-984 sözcük içinde ortak sözcüklerin oranının dağılımı incelendiğinde ders kitabında ve kelime listesinde yer alan ortak sözcüklerin oranının %52 ile %76 arasında değiştiği görülmektedir. Ders kitabı ile kelime listesi arasında ortak sözcük oranı, en sık kullanılan 0-25 arası sözcükte en yüksektir. Bunun nedeni, ders kitabında ve kelime listesinde yer alan ilk 25 sözcüğün İngilizcede sıklıkla kullanılan edat, zamir görevlerindeki sözcüklerden oluşuyor olmasıdır. En sık kullanılan 25 sözcükten sonra ise ders kitabıyla kelime listesi arasındaki ortak sözcük oranının %70’in altında olduğu görülmektedir.

American Headway Starter İngilizce ders kitabında yer alan 984 sözcük, “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 984 sözcükle karşılaştırıldığında %56 oranında ortak sözcük bulunduğu görülmektedir. Buna göre American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan sözcüklerin sıralamasının büyük oranda birbiriyle ortak olduğu fark edilmektedir. Bu da ders kitabının sözcük listesine bağlı olduğunu gösterebilir.

American Headway Starter İngilizce ders kitabında, “New General Service List”ten (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) farklı olarak yer alan sözcükler incelendiğinde sözcüklerin İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde diğer sözcükler kadar olmasa da sıklıkla ihtiyaç duyulan, sözcükler olduğu görülmektedir. Bu sözcükler “hi, hello” gibi sözlü dile ait sözcükler; “tea, breakfast, cook, lunch” gibi günlük dile ve “sentence, verb, correct, grammar” gibi dil öğretimine yönelik sözcüklerdir. Ders kitabında yer alan bu sözcüklerden bazıları, sıklık listesinde var olsa da burada çıkan farklılığın kaynağı sözcüklerin yabancı dil öğretiminde diğer sözcükler (ilk 984 sözcük içinde) kadar sık kullanılmamasıdır.

American Headway 1 İngilizce ders kitabında ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 0-1299 sözcükteki ortak sözcük oranının dağılımı bir şekil ile şöyle gösterilebilir:

Şekil 5. American Headway 1 İngilizce Ders Kitabında ve "New General Service List"te En Sık Kullanılan Sözcüklerin Benzerlik Oranı Dağılımı

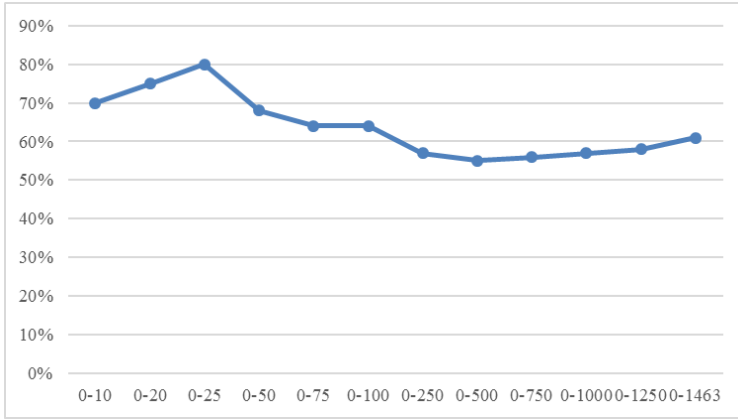
American Headway 1 İngilizce ders kitabında ve "New General Service List"te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 0-1299 sözcük içinde ortak sözcüklerin oranının dağılımı incelendiğinde ders kitabında ve kelime listesinde yer alan ortak sözcüklerin oranının %55 ile %80 arasında değiştiği görülmektedir. Ders kitabı ile kelime listesi arasında ortak sözcük oranı, en sık kullanılan 0-25 arası sözcükte en yüksektir. Bunun nedeni, ders kitabında ve kelime listesinde yer alan ilk 25 sözcüğün İngilizcede sıklıkla kullanılan edat, zamir görevlerindeki sözcüklerden oluşuyor olmasıdır. En sık kullanılan 25 sözcükten sonra ise ders kitabıyla kelime listesi arasındaki ortak sözcük oranının %70'in altında olduğu görülmektedir.

American Headway 1 İngilizce ders kitabında yer alan 1299 sözcük, "New General Service List"te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 1299 sözcükle karşılaştırıldığında %59 oranında ortak sözcük bulunduğu görülmektedir. Buna göre American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitabında ve "New General Service List"te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan sözcüklerin sıralamasının büyük oranda birbiriyle ortak olduğu fark edilmektedir. Buna göre ders kitabının sözcük listesine bağlı olduğu söylenebilir.

American Headway 1 İngilizce ders kitabında, "New General Service List"ten (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) farklı olarak yer alan sözcükler incelendiğinde sözcüklerin İngilizcenin yabancı dil olarak öğreti-

minde sıklıkla ihtiyaç duyulan sözcükler olduğu görülmektedir. Bu sözcüklerin de günlük hayatta sıklıkla kullanılan sözcükler dışında “verb, whose, noun, adjective, grammar” gibi sözcüklerden oluştuğu görülmektedir.

American Headway Starter ile American Headway 1 İngilizce ders kitaplarının birleşiminde ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 0-1463 sözcükteki ortak sözcük oranının dağılımı bir şekil ile şöyle gösterilebilir:

Şekil 6. American Headway Starter ve American Headway 1 İngilizce Ders Kitaplarının Birleşiminde ve “New General Service List”te En Sık Kullanılan Sözcüklerin Benzerlik Oranı Dağılımı

American Headway Starter ile American Headway 1 İngilizce ders kitaplarının birleşiminde ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 0-1463 sözcük içinde ortak sözcüklerin oranının dağılımı incelendiğinde ders kitabında ve kelime listesinde yer alan ortak sözcüklerin oranının %55 ile %80 arasında değiştiği görülmektedir. Ders kitabı ile kelime listesi arasında ortak sözcük oranı, en sık kullanılan 0-25 arası sözcükte en yüksektir. Bunun nedeni, ders kitabında ve kelime listesinde yer alan ilk 25 sözcüğün İngilizcede sıklıkla kullanılan edat, zamir görevlerindeki sözcüklerden oluşuyor olmasıdır. En sık kullanılan 25 sözcükten sonra ise ders kitabıyla kelime listesi arasındaki ortak sözcük oranının %70’in altında olduğu görülmektedir.

American Headway Starter ile American Headway 1 İngilizce ders kitaplarının birleşiminde yer alan 1463 sözcük, "New General Service List"te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 1463 sözcükle karşılaştırıldığında %61 oranında ortak sözcük bulunduğu görülmektedir. Buna göre American Headway Starter ile American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitaplarının birleşiminde ve "New General Service List"te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan sözcüklerin sıralamasının büyük oranda birbiriyle ortak olduğu fark edilmektedir. Bu da ders kitabının sözcük listesine bağlı olduğunu göstermektedir.

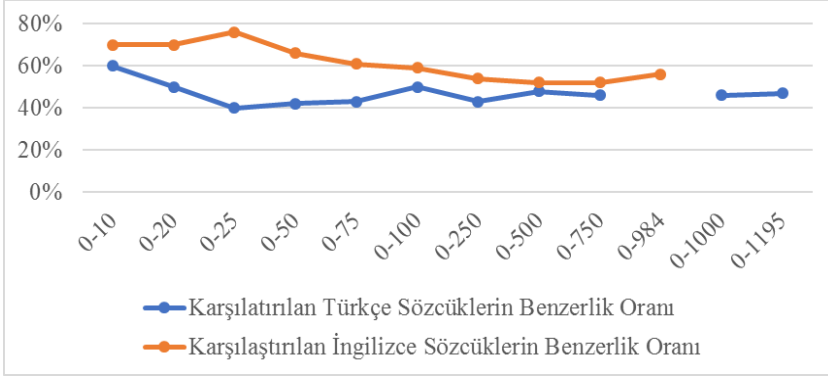
American Headway Starter ile American Headway 1 İngilizce ders kitaplarının birleşiminde "New General Service List"ten (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) farklı olarak yer alan sözcükler incelendiğinde sözcüklerin İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla ihtiyaç duyulan günlük hayata, dil öğretimine yönelik sözcükler olduğu görülmektedir. Ders kitabında yer alan bu sözcüklerden bazıları sıklık listesinde ilk 1463 sözlükte olmasa da yer almaktadır.

Yabancılar İçin Türkçe ve İngilizce Ders Kitaplarında Sıklıkla Kullanılan Sözcüklerin Sözcük Listelerinde En Sık Kullanılan Sözcüklerle Benzerlik Oranı Arasında Bir Fark Olup Olmadığına Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu bölümde ilk olarak İstanbul A1 Türkçe ders kitabında ve American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında var olan sözcüklerin, sözcük listeleriyle karşılaştırılmasıyla belirlenen benzerlik oranlarının incelenmesine; ikinci olarak İstanbul A2 Türkçe kitabında ve American Headway 1 adlı kitapta bulunan sözcüklerin sözcük listeleriyle karşılaştırılmasıyla belirlenen benzerlik oranlarının incelenmesine ve son olarak da İstanbul A1-A2 Türkçe ders kitaplarında ve American Headway Starter-1 yabancılar için İngilizce ders kitaplarında var olan sözcüklerin sözcük listeleriyle karşılaştırılmasıyla belirlenen benzerlik oranlarının incelenmesine yer verilmiştir.

İstanbul A1 Türkçe ders kitabı ile American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında ve sözcük listelerinde yer alan sözcük-

lerin benzerliğinin karşılaştırılması ile ulaşılan benzerlik oranları bir şekil ile şöyle gösterilebilir:

Şekil 71. A1 Seviyesi İstanbul ve American Headway Starter Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kelime Listeleriyle Karşılaştırılması Sonucunda Elde Edilen Benzerlik Oranları

Ders kitaplarında ve sözcük listelerinde yer alan sözcüklerin benzerliğinin karşılaştırılması ile ulaşılan benzerlik oranları incelendiğinde American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sıklıkla yer alan sözcüklerin karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranının (%52-%76), İstanbul A1 Türkçe ders kitabında yer alan sözcükler ile YTKSS’de (Göz, 2003) sık kullanılan sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranından (%40-%60) daha fazla olduğu görülmektedir.

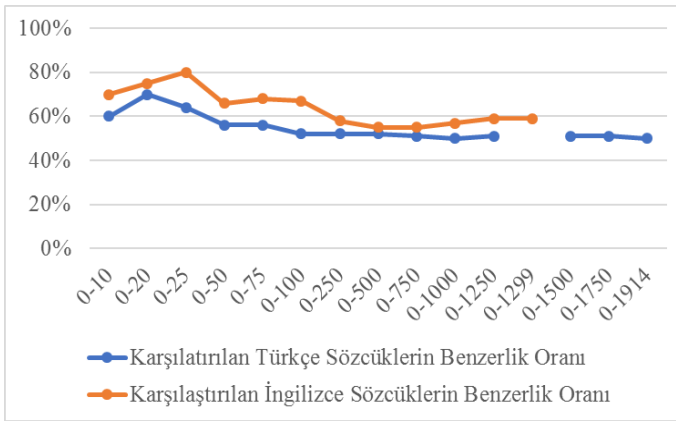
Türkçe ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasında elde edilen benzerlik oranı en düşük %40 iken İngilizce ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasındaki en düşük benzerlik oranı %52’dir. Buna göre İngilizce ders kitabının daha büyük oranda İngilizce sözcük listesine bağlı olduğu söylenebilir. Türkçe ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasında elde edilen benzerlik oranı en yüksek %60 iken İngilizce ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasındaki en yüksek benzerlik oranı %76’dır.

Türkçe ve İngilizcede yapılan karşılaştırmalardan elde edilen benzerlik oranlarına yönelik bu farklılığın sebepleri olarak Türkçe ders kitabı ile yapılacak karşılaştırmada kullanılacak sözcük listesinin ana dili ola-

rak Türkçenin sıklıkla kullanılan sözcüklerini yansıtan bir liste olması; bu listenin kapsamlı olması ve yazılı Türkçeye yönelik olması; bunun yanında İngilizce ders kitabı ile yapılan karşılaştırmada kullanılan sözcük listesinin yabancı dil olarak İngilizce öğrenenlere yönelik hazırlanmış olması; sözlü dilden örneklerini de içinde barındırıyor olması sayılabilir.

İngilizce ders kitabı ile kelime listesi sık kullanılan sözcüklerin benzerlik oranına yönelik yapılan karşılaştırmada, oranının %52-76 arasında değiştiğinin görülmesi; yabancı dil olarak İngilizce öğretimi için kullanılan ders kitaplarının büyük oranda yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış sözcük listelerine bağlı kaldığını düşündürmektedir.

İstanbul A2 Türkçe ders kitabında ve American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitabında ve sözcük listelerinde yer alan sözcüklerin benzerliğinin karşılaştırılması ile ulaşılan benzerlik oranları bir şekil ile şöyle gösterilebilir:

Şekil 82. A2 Seviyesi İstanbul ve American Headway 1 Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kelime Listeleriyle Karşılaştırılması Sonucunda Elde Edilen Benzerlik Oranları

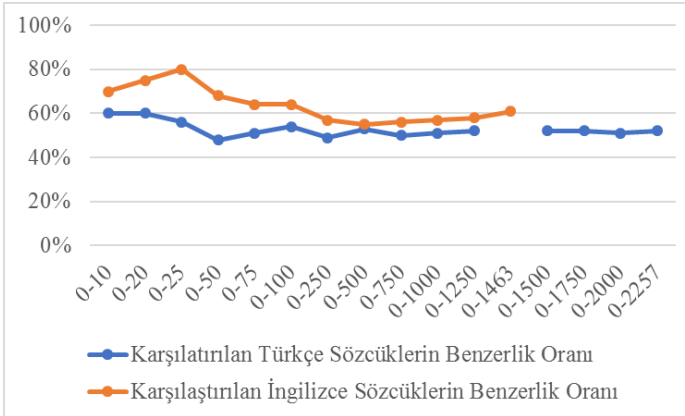
Ders kitaplarında ve sözcük listelerinde yer alan sözcüklerin benzerliğinin karşılaştırılması ile ulaşılan benzerlik oranları incelendiğinde American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitabında ve "New General Service List"te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sıklıkla yer alan sözcüklerin karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranının (%55-%80), İstanbul A2 Türkçe ders kitabında yer alan sözcükler ile

YTKSS'de (Göz, 2003) sık kullanılan sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranından (%50-%70) daha fazla olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasında elde edilen benzerlik oranı en düşük %50 iken İngilizce ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasındaki en düşük benzerlik oranı %55'dir. Buna göre İngilizce ders kitabının daha büyük oranda İngilizce sözcük listesine bağlı olduğu söylenebilir. Türkçe ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasında elde edilen benzerlik oranı en yüksek %70 iken İngilizce ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasındaki en yüksek benzerlik oranı %80'dir. Bu sözcüklerin ise genellikle hedef dilde sıklıkla kullanılan özne, edat gibi sözcük türleri olduğu görülmektedir.

İngilizce ders kitabı ile kelime listesi arasında sık kullanılan sözcüklerin benzerlik oranına yönelik yapılan karşılaştırmada, oranının %55-80 arasında değiştiğinin görülmesi; yabancı dil olarak İngilizce öğretimi için kullanılan ders kitaplarının büyük oranda yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış sözcük listelerine bağlı kaldığını düşündürmektedir.

İstanbul A1-A2 ve American Headway Starter-1 sözcük listelerinde yer alan sözcüklerin benzerliğinin karşılaştırılması ile ulaşılan benzerlik oranları bir şekil ile şöyle gösterilebilir:

Şekil 9. A1-A2 Seviyesi İstanbul ile American Headway Starter ve 1 Ders Kitaplarındaki Sözcüklerin Kelime Listeleriyle Karşılaştırılması Sonucunda Elde Edilen Benzerlik Oranları

Ders kitaplarında ve sözcük listelerinde yer alan sözcüklerin benzerliğinin karşılaştırılması ile ulaşılan benzerlik oranları incelendiğinde American Headway Starter ve American Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitaplarında ve “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sıklıkla yer alan sözcüklerin karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranının (%55-%80), İstanbul A2 Türkçe kitabında bulunan sözcükler ile YTKSS’de (Göz, 2003) sık kullanılan sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranından (%48-%60) daha fazla olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasında elde edilen benzerlik oranı en düşük %48 iken İngilizce ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasındaki en düşük benzerlik oranı %55’dir.

A1-A2 seviye İstanbul Türkçe ders kitaplarının birleşiminin sözcük listesiyle karşılaştırılması sonucunda sık kullanılan sözcükler arasındaki benzerlik oranının A1 ve A2 seviyesine göre düşmüş olduğu görülmektedir. Böylece temel seviye Türkçe ders kitaplarının sözcüklerinin YTKSS’den (Göz, 2003) büyük oranda farklı olduğu görülmektedir. Sözcük listesinin ana dilini geniş bir kapsamla ancak yazılı olarak yansıtan bir liste olduğu düşünülürse yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak sözcükler için öğretime yönelik listelerin oluşturulması gereği ortaya çıkmaktadır. Bu gereğin yanında İngilizce ders kitaplarının daha büyük oranda İngilizce sözcük listesine bağlı olduğu söylenebilir.

Türkçe ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasında elde edilen benzerlik oranı en yüksek %70 iken İngilizce ders kitabı ve sözcük listesinin karşılaştırılmasındaki en yüksek benzerlik oranı %80’dir. Bu sözcüklerin ise genellikle hedef dilde sıklıkla kullanılan özne, edat gibi sözcük türleri olduğu görülmektedir.

İngilizce ders kitabı ile kelime listesi arasında sık kullanılan sözcüklerin benzerlik oranına yönelik yapılan karşılaştırmada, oranının %55-80 arasında değiştiğinin görülmesi; yabancı dil olarak İngilizce öğretimi için kullanılan ders kitaplarının büyük oranda yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış sözcük listelerine bağlı kaldığını düşündürmektedir.

Türkçe ve İngilizce ders kitapları ile Türkçe ve İngilizce sözcük listeleri arasında sık kullanılan sözcüklerin benzerliğine yönelik yapılan karşılaştırmalar sonucunda elde edilen benzerlik oranlarının farklılığı Türk-

çenin yabancı dil olarak öğretilmesinde ders kitaplarına dâhil edilecek sözcüklerin belirlenmesi için Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla kullanılan sözcükleri yansıtan bir listenin gerekliliğini gösterdiği söylenebilir.

İstanbul A1 Türkçe ders kitabında en sık kullanılan 984 sözcükle YTKSS’de (Göz, 2003) en sık kullanılan 984 sözcüğün “0-10, 0-20, 0-25, 0-50, 0-75, 0-100, 0-250, 0-500, 0-750, 0-984” sözcük aralıklarıyla karşılaştırılmasıyla elde edilen benzerlik oranları ile American Headway Starter yabancılar için İngilizce ders kitabında en sık kullanılan 984 sözcükle “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 984 sözcüğün “0-10, 0-20, 0-25, 0-50, 0-75, 0-100, 0-250, 0-500, 0-750, 0-984” sözcük aralıklarıyla karşılaştırılmasıyla elde edilen benzerlik oranları arasında anlamlı fark olup olmadığının tespiti amacıyla gerçekleştirilen “Mann-Whitney U Testi” sonuçları şöyle gösterilebilir:

Tablo 10. A1 Türkçe ve Starter İngilizce Ders Kitaplarının Sözcük Listeleriyle Benzerlik Oranlarının Anlamlılığı İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	N	S.O.	S.T.	U	Z	P
Sıklıkla kullanılan Türkçe sözcüklerin benzerlik oranları	10	6,00	60,00	5,000	-3,408	,001
Sıklıkla kullanılan İngilizce sözcüklerin benzerlik oranları	10	15,00	150,00			
Toplam	20					

İstanbul A1 Türkçe ve New Headway Starter İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin sözcük listeleriyle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranlarının anlamlılığı için yapılan “Mann-Whitney U Testi” sonuçları incelendiğinde Türkçe ders kitabındaki sözcüklerin YTKSS’deki (Göz, 2003) sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları ile İngilizce ders kitabındaki sözcüklerin “New General Service List”teki (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları arasında anlamlı bir fark olduğu ($U=5,000$, $p<0,05$) görülmektedir.

İstanbul A2 Türkçe ders kitabında en sık kullanılan 1299 sözcükle YTKSS’de (Göz, 2003) en sık kullanılan 1299 sözcüğün “0-10, 0-20, 0-25, 0-50, 0-75, 0-100, 0-250, 0-500, 0-750, 0-1000, 0-1250, 0-1299” sözcük aralıklarıyla karşılaştırılmasıyla elde edilen benzerlik oranları ile American

Headway 1 yabancılar için İngilizce ders kitabında en sık kullanılan 1299 sözcükle "New General Service List"'te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 1299 sözcüğün "0-10, 0-20, 0-25, 0-50, 0-75, 0-100, 0-250, 0-500, 0-750, 0-1000, 0-1250, 0-1299" sözcük aralıklarıyla karşılaştırılmasıyla elde edilen benzerlik oranları arasında anlamlı fark olup olmadığına yönelik yapılan "Mann-Whitney U Testi" sonuçları şöyle gösterilebilir:

Tablo 11. A2 Türkçe ve 1 İngilizce Ders Kitaplarının Sözcük Listeleriyle Benzerlik Oranlarının Anlamlılığı İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	N	S.O.	S.T.	U	Z	P
Sıklıkla kullanılan Türkçe sözcüklerin benzerlik oranları	12	8,63	103,50	25,500		,007
Sıklıkla kullanılan İngilizce sözcüklerin benzerlik oranları	12	16,38	196,50		-2,692	
Toplam	24					

İstanbul A2 Türkçe ve New Headway 1 İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin sözcük listeleriyle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranlarının anlamlılığı için yapılan "Mann-Whitney U Testi" sonuçları incelendiğinde Türkçe ders kitabındaki sözcüklerin YTKSS'deki (Göz, 2003) sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları ile İngilizce ders kitabındaki sözcüklerin "New General Service List"teki (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları arasında anlamlı bir fark olduğu ($U=25,500$, $p<0,05$) görülmektedir.

İstanbul A1-A2 Türkçe ders kitaplarında en sık kullanılan 1463 sözcükle YTKSS'de (Göz, 2003) en sık kullanılan 1463 sözcüğün "0-10, 0-20, 0-25, 0-50, 0-75, 0-100, 0-250, 0-500, 0-750, 0-1000, 0-1250, 0-1463" sözcük aralıklarıyla karşılaştırılmasıyla elde edilen benzerlik oranları ile American Headway Starter-1 yabancılar için İngilizce ders kitaplarında en sık kullanılan 1463 sözcükle "New General Service List"'te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 1463 sözcüğün "0-10, 0-20, 0-25, 0-50, 0-75, 0-100, 0-250, 0-500, 0-750, 0-1000, 0-1250, 0-1463" sözcük aralıklarıyla karşılaştırılmasıyla elde edilen benzerlik oranları arasında anlamlı fark olup olmadığına yönelik yapılan "Mann-Whitney U Testi" sonuçları şöyle gösterilebilir:

Tablo 121. A1-A2 Türkçe ve Starter-1 İngilizce Ders Kitaplarının Sözcük Listeleriyle Benzerlik Oranlarının Anlamlılığı İçin Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	N	S.O.	S.T.	U	Z	P
Sıklıkla kullanılan Türkçe sözcüklerin benzerlik oranları	12	7,46	89,50	11,500	-3,498	,001
Sıklıkla kullanılan İngilizce sözcüklerin benzerlik oranları	12	17,54	210,50			
Toplam	24					

İstanbul A1-A2 Türkçe ve New Headway Starter-1 İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin sözcük listeleriyle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranlarının anlamlılığı için yapılan “Mann-Whitney U Testi” sonuçları incelendiğinde Türkçe ders kitabındaki sözcüklerin YTKSS’deki (Göz, 2003) sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları ile İngilizce ders kitabındaki sözcüklerin “New General Service List”teki (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) sözcüklerle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları arasında anlamlı bir fark olduğu ($U=11,500$, $p<0,05$) görülmektedir.

Türkçe ve İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin, sözcük sıklık listelerinde yer alan sözcüklerle benzerlik oranları arasında ortaya çıkan anlamlı fark, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde kullanılan ders kitaplarına sözcük seçimlerinin ana dilinde ve yazılı dilde sıklıkla kullanılan sözcük listelerinin yerine Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazılı ve sözlü dilde sıklıkla kullanılan sözcüklerden seçilmesi ihtiyacını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bir sözcüğün ana dili olarak ya da yabancı dil olarak öğretimi söz konusu olduğunda akla ilk gelenlerden biri sıklık listeleridir. Çünkü bir dilin öğretilmesinde hangi sözcüklerin, hangi sırayla öğretilmesi gerektiğinin belirlenmesinin dilde en sık kullanılan sözcüklere göre olması gerekmektedir. Böylece öğretim için sözcüklerin seçimi gelişigüzel/tesadüfi olmayacaktır.

Çalışmada İngilizcenin temel seviyede (Starter ve 1) yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan iki ders kitabı, ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı açısından incelenmiştir. Her iki ders kitabında top-

lam 1463 farklı sözcük kullanımı tespit edilmiştir. Bu sözcükler, İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla kullanılan sözcüklerini ilk olarak West tarafından ortaya koyan “A General Service List of English Words” (West, 1959) listesinin 2013-2014 yıllarında güncellenmesiyle elde edilen “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) en sık kullanılan 1463 sözcükle karşılaştırılmıştır. Bunun sonucunda temel seviye İngilizce ders kitaplarında (Starter ve 1) ve sıklık listesinde en sık kullanılan 1463 sözcük arasında %61 oranında benzerlik olduğu görülmüştür. Her iki listenin en sık kullanılan 1463 sözcüğünün benzerlik açısından karşılaştırılmasında ulaşılan %61 oranı oldukça yüksek bir orandır çünkü karşılaştırma sözcüklerin listedeki yeri bakımından yapılmıştır. Örneğin ders kitaplarında 1463. olarak yer alan bir sözcüğün (zoo) ders kitabında diğer sözcüklere göre çok sık kullanıldığı söylenemeyebilir; yine de listede yer almaktadır ancak sıklık listesindeki ilk 1463 sözcük içinde olmayabilir. Buna göre, bu oran, yabancı dil olarak İngilizce öğretmeyi hedefleyen bu ders kitaplarının, İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla kullanılan sözcüklere büyük oranda bağlı kalınarak hazırlandığını düşündürmektedir.

American Headway (Starter ve 1) yabancılar için İngilizce ders kitaplarında var olan sözcüklerden hangilerinin “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) yer almadığına yönelik bir inceleme yapıldığında, ders kitaplarında var olan sözcüklerin 297’sinin sıklık listesinde bulunmadığı görülmektedir. Bu da American Headway Starter ve 1 yabancılar için İngilizce ders kitaplarında bulunan sözcüklerin %80’nin sıklık listesinin içinde var olduğunu göstermektedir. American Headway yabancılar için İngilizce ders kitaplarında (Starter ve 1) yer alıp “New General Service List”te (Culligan, Phillips ve Browne, 2014) yer almayan sözcükler incelendiğinde bu sözcüklerden bazılarının “geography, hockey, lottery, zoo” gibi doğrudan ders kitaplarındaki öğretim konu/temalarıyla ilgili olduğu söylenebilir. Bunun yanında “adjective, dictionary, pronunciation, vocabulary, preposition” gibi bazı sözcüklerin de doğrudan dil öğretimiyle ilgili olduğu görülmektedir. Sıklık listesinden farklı olarak, İngilizce ders kitaplarında var olan bu sözcüklerin de çok sık olmasa da İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde kullanıldığı söylenebilir.

Bu bağlamda, dilin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla kullanılan sözcüklerin listeleri hazırlanırken öğretim sürecinde kullanılan ders kitaplarının da taranmasının listeler için fayda sağlayacağı söylenebilir.

Çalışmadaki bir başka inceleme, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki sözcüklerin dilde sık kullanılan sözcükleri yansıtmadığı üzerine yapılmıştır. Böyle bir incelemenin sonucu, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak sözcükler için bir sıklık listesinin gerekliliği konusunda da fikir verebilecektir.

Çalışmada, A1-A2 seviyesi İstanbul kitaplarında bulunan sözcüklerin incelenmesiyle, her iki ders kitabında kullanılan toplam 2257 farklı sözcük tespit edilmiştir. Bu sözcükler YTKSS’de (Göz, 2003) en sık kullanılan 2257 sözcükle benzerliği açısından karşılaştırılmıştır. Bunun sonucunda ders kitaplarında ve sıklık listesinde yer alan sözcükler arasında %52 oranında benzerlik olduğu görülmüştür. Elde edilen bu oran değerlendirildiğinde, ders kitaplarında ve sıklık listesinde yer alan benzer sözcüklerin içinde, Türkçede kullanılması zorunlu olan edat, zamir gibi sözcük türlerinin de olduğu fark edilmektedir. Böylece, bu benzerlik oranının yüksek olduğunu söylemek güçleşmektedir. Ders kitapları ile sıklık listesindeki sözcüklerin kullanım sıklığı açısından benzerliğinin karşılaştırılmasında benzerlik oranının düşük olmasının sebepleri arasında karşılaştırmada kullanılan sözcük sıklık listesinin “ana dilinde” hazırlanmış olması gösterilebilir. Çünkü Göçen’in (2016, s. 565) belirttiği gibi “burada sözcüklere ihtiyaç duyan hedef kitle farklıdır”. Her ne kadar Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde, ana dili olarak Türkçede en sık kullanılan sözcüklerin öğretilmesi söz konusuysa da hedef kitlenin farklılığı bazı sözcüklerin öncelikli olarak tercih edilmesini değiştirebilir. Göçen’in (2016, s. 564) çalışmasında “incelenen Türkçe kitaplarındaki en sık 20 sözcük arasında bulunan “saat, ev, insan” sözcüklerinin, Göz (2003) tarafından hazırlanmış olan listede ancak en sık kullanılan 25-156 sözcük aralığında bulunduğu tespit edilmiştir.”

Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi söz konusuysa hedef kitlenin önemli olduğu ve bu hedef kitlenin Türkçeyi ana dili olarak konuşanlardan farklı sözcüklere de sıklıkla ihtiyaç duyabilecekleri öğrenenlerin dil kullanımlarının incelenmesiyle de fark edilebilir. Göçen ve Okur

(2017, s. 131) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarını incelemiş ve şunu belirtmiştir:

“Örneğin “yüksek lisans”, “doktora” gibi sözcükler belki ana dili olarak Türkçe konuşan bir öğrencinin lise, hatta üniversite döneminde sıkça kullanabileceği sözcüklerken Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bir öğrencinin A1-A2 seviyesinde kullandığı sözcüklerdir. (...) Bu sözcüklerin kullanım sırasına Göz’ün (2003) listesinde bakılacak olursa sözcüklerin listenin sonunda yer aldığı, “yüksek lisans” sözcüğünün kullanım sıklığının sadece 10 olduğu ve “doktora” sözcüğünün de kullanım sıklığının yalnızca 13 olduğu görülmektedir.”

Ana dilinde sıklıkla kullanılan bir sözcüğe, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin hangi seviyede (özellikle temel seviyeden sonra) ihtiyaç duyacakları da bilinemeyebilir. Bu nedenle YTKSS’deki (Göz, 2003) sözcük sıralamasını temel alarak, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak ders kitaplarını hazırlamak mümkün olmayabilir. Özdemir’in (2013, s. 2052) belirttiği gibi Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan sıklık listelerinin, ders kitaplarının “dili ile öğrencilerin dil düzeyi arasında tam bir uygunluk olmalıdır. Bunu sağlayabilmek için yazarlar, öncelikle, hazırladıkları malzemelerin hangi düzeyin hangi aşamasında kullanılacağını ve o aşamaya gelmiş olan öğrenci grubunun sözcük dağarcığı birikimini göz önünde bulundurmalıdır”.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları ile sıklık listesindeki sözcüklerin kullanım sıklığı açısından benzerliğinin karşılaştırılmasında benzerlik oranının düşük olmasının sebeplerinden bir diğeri, sıklık listesinin yazılı dili yansıtıyor olmasıdır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi sürecinde kullanılacak sözcük sıklık listesinde konuşma dilinde sıklıkla kullanılan ifadelere de yer verilmesi gerekmektedir. Göçen’in (2016, s. 566) belirttiği gibi “Örneğin “merhaba” sözcüğü, A1 seviyesi Gazi, Yeni Hitit ve İstanbul Türkçe ders kitaplarında en sık kullanılan 80 sözcüğün içindedir. Ancak bu sözcük Göz’ün (2003) sözcük listesinde en sık kullanılan 2000 sözcüğün içinde yer almamaktadır.”.

Bu bağlamda, çalışma kapsamında, yabancılar için İngilizce ders kitapları ile sözcük sıklık listesinin karşılaştırılmasında, sık kullanılan sözcüklerin benzerlik oranının Türkçe ders kitaplarıyla sözcük sıklık listesi

arasında yapılan benzerlik oranı karşılaştırmasına göre daha yüksek olmasının sebebi, İngilizce sözcük sıklık listesinin İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenler için hazırlanmış olması ve hem konuşma dilindeki hem de yazı dilindeki sözcükleri kapsıyor olmasıyla da açıklanabilir.

Yabancılar için Türkçe ders kitaplarıyla sözcük sıklık listesinin karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranı ile yabancılar için İngilizce ders kitaplarının sözcük listesiyle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranı arasında farklılık olsa da bu farkın anlamlı olup olmadığı da incelenmelidir. Bu bağlamda yapılan Mann-Whitney U Test'i sonuçlarına göre yabancılar için Türkçe ve İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin sözcük listeleriyle karşılaştırılmasından elde edilen benzerlik oranları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yabancılar için Türkçe ders kitaplarının hazırlanmasında ve öğretim sürecinde kullanılacak sözcüklerin seçiminde, ana dilinde sıklıkla kullanılan sözcüklerden yola çıkılarak hazırlanmış; dili yabancı dil olarak öğrenenlerin sözcük kullanım ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazılı ve sözlü dilde sıklıkla kullanılan sözcüklerini yansıtan bir sözcük sıklık listesine ihtiyaç olduğunu söylemek mümkündür. Barın'a (2003) göre de "Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için ders kitaplarında kullanılmak üzere ayrı bir söz varlığının belirlenmesi" gerekmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde kullanılacak bir sözcük sıklık listesinin oluşturulması; listenin öğretim sürecinde yer alan dil öğretimine, günlük hayata yönelik sözcüklerle ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı ve sözlü anlatımlarında kullandıkları sözcüklerle güncellenmesi; öğretim sürecinde bu sıklık listesinin temel alınması, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil birliği oluşturmak açısından önemlidir.

Araştırma kapsamında, yabancılar için Türkçe ve İngilizce ders kitapları ile sözcük sıklık listeleri arasında sık kullanılan sözcüklerin benzerliğine yönelik yapılan karşılaştırmalar sonucunda elde edilen benzerlik oranlarının anlamlı farklılığı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi sürecinde ders kitaplarında yer alacak sözcüklerin seçimi için Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sıklıkla kullanılan sözcükleri yansıtan bir sözcük sıklık listenin oluşturulmasının gerekliliğini yansıtmaktadır. Son yıllarda yabancı dil olarak öğretiminin tercih edildiği dillerden biri olan

Türkçenin öğretiminin gelişimine katkıda bulunmayı hedefleyen bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığının belirlenmesi ve bu sözcüklerin Türkçe ile İngilizcenin temel söz varlığında en sık kullanılan sözcükleri hangi oranda yansıttığının ortaya konması ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yer alacak ders kitaplarının hazırlanması sürecinde sözcüklerin seçimi konusunda alan çalışanlarına yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma kapsamında toplanan verilerin analiz edildiği ve sonuca ulaşıldığı süreçte, Aksan, Aksan, Mersinli ve Demirhan (2017) tarafından Türkçe Ulusal Derlemi temel alınarak Türkçede sözlü ve yazılı olarak sıklıkla kullanılan 5,000 sözcüğün bulunduğu, öğrenenler için Türkçenin sözcük sıklığı sözlüğü (A Frequency Dictionary of Turkish-Core Vocabulary for Learners) yayınlanmıştır. Sonraki araştırmalarda, bu sözlükte yer alan sözcüklerle, yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki sözcüklerin bu çalışmayla benzer şekilde karşılaştırılması ders kitaplarındaki sözcüklerin fark edilmesi, düzenlenmesi ve farklı ders kitaplarındaki sözcükler arasında bir birlik oluşturulması açısından önemlidir.

EXTENDED ABSTRACT

**Evaluation of Words in Textbooks For Teaching
Turkish and English as Foreign Languages in Terms
of Frequency of Occurrence**

*

Akif Yavuz Özdemirel - Şükran Dilidüzgün

Bahçeşehir University - İstanbul University – Cerrahpaşa

Introduction

When it comes to teaching words while teaching a foreign language, the words to be used in foreign language teaching textbooks and in the process of teaching are expected to be selected from the frequently used words of the target language.

It is known that in some countries, some frequency lists that reveal the frequently used words in teaching the language of those countries are referred to while selecting words for teaching those languages as foreign languages. Therefore, the words in a textbook that aims to teach a foreign language are supposed to be similar to the ones that are required while teaching that language as a foreign language. Although the process of teaching Turkish as a foreign language is carried out in compliance with Common European Framework (CEF), the words that are used in teaching Turkish as a foreign language and in the textbooks with the same purpose are not based on any frequency lists.

Thus, the research question of the study is: "To what extent do the most frequent words used in textbooks for teaching Turkish and English as foreign languages coincide with the most frequent words of the basic core vocabulary?"

Method

In order to reveal to what extent the most frequent words used in textbooks for teaching Turkish and English as foreign languages coincide

with the most frequent words of the basic core vocabulary, correlational survey design was adopted. First, the frequencies of the words found in textbooks for Turkish and English as foreign languages were revealed. To this end, these words were analyzed and reformed so that they would be in the form of lemmas as seen in dictionaries and as well as being usable and processable for the software named "Cibakaya 2.3", which was utilized to calculate the frequencies. As the next step, the words used in Istanbul A1 and A2 level Turkish textbooks were compared with the ones from "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü" (Word Frequency Dictionary of Written Turkish) (Göz, 2003) in order to reveal the similarity between the two. Similarly, the words used in American Headway Starter and 1 (level) English textbooks were compared with the words in New General Service List (Culligan et al, 2014) in terms of similarity.

The most frequent words used in Turkish and English textbooks were compared to the most frequent words on their respective word frequency lists at the following intervals: 0-10; 0-20; 0-25; 0-50; 0-75; 0-100; 0-250; 0-500; 0-750; 0-1000; 0-1250; 0-1500; 0-1750; 0-2000. Microsoft Excel 2016 was used for comparison.

Next, the ratio of similarity found between the Turkish textbooks and the Turkish word frequency list, and the ratio of similarity found between the English textbooks and the English word frequency list were tested for statistically significant difference by using Mann-Whitney U Test.

Discussion

In this study, two textbooks for teaching English in elementary level (Starter and Level 1) were analyzed and the word frequencies of these textbooks were studied. It was revealed that 1463 different words were used in these two books. These words were compared to the most frequent 1463 words from New General Service List (Culligan, Philips and Browne, 2014). As a result, it was concluded that the similarity between the two lists was 61%.

On the other hand, two textbooks for teaching Turkish as a foreign language in elementary level (A1 and A2) were analyzed and the word frequencies of these textbooks were studied. It was found out that these

two books contained 2257 different words. These words were compared to the most frequent 2257 words from “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü” (Word Frequency Dictionary of Written Turkish) (Göz, 2003). As a result, it was understood that the similarity between the two lists were 52%.

Although it was clear that the similarity percentages were different, testing these findings for a statistically significant difference was necessary. To this end, Mann-Whitney U test was used, and the result suggested that there was a statistically significant difference between the similarity percentages. Based on this result, it is possible to conclude that there is a need for a Turkish word frequency list to be used in Turkish textbooks and while teaching Turkish. This list is required to include frequently used words by native speakers, words that will meet the needs of learners of Turkish as a foreign language, and words that are frequently used in spoken and written contexts of teaching Turkish.

Kaynakça/References

- Açık, F. (2013). Dil politikaları bağlamında Türkçenin öğretimi. Durmuş, M. ve Okur, A. (Ed.), *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde (ss. 483-492). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Adıgüzel, M. S. (2004). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Yeryüzü Yayınları.
- Aksan, D. (1982). Türkçe çalışmalarında ve öğretiminde dilbilimin yeri. *A. Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, XXX (1-2), 43-49.
- Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil-Ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK yayınları.
- Aksan, Y., Aksan, M., Mersinli, Ü. ve Demirhan, U. U. (2017). *A frequency dictionary of Turkish-Core vocabulary for learners*. New York: Routledge.
- AOÖÇ. (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi öğrenim, öğretim ve değerlendirme*. Almanya: Telc GmbH.
- Arslan, N. ve Durukan, E. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında söz varlığı unsurlarının incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 247-265.

- Bağcı, H. ve Başar, U. (2013). Yazma öğretimi. Durmuş, M. ve Okur, A. (Ed.), *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde (ss. 309-331) Ankara: Grafiker Yayınları.
- Barın, E. (2003). Yabancılar Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının önemi. *TÜBAR*, XIII, 311-317.
- Baş, B. (2011). Söz varlığı ile ilgili çalışmalarda kullanılacak ölçütler. *TÜBAR*, XXIX, 27-61.
- Boylu, E. ve Çal, P. (2017). Suriyeli mültecilerin Türkçe kursuna başlamadan önceki söz varlığı durumları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(1), 68-94.
- Culligan, B., Phillips, J., ve Browne, C. (2014). *New English Service List 1.01*.
- Demircan, Ö. (1983). Sözcük öğretimi ve Türkçe İngilizce sözcük yapım türleri üzerine bir karşılaştırma. *Türk Dili, Dil Öğretimi Özel Sayısı*, 379-380.
- Demirel, Ö. (2012). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dilidüzgün, Ş. (2018). An evaluation of the vocabulary in Turkish textbooks before and after the constructivist approach in the context of frequency. *Eurasian Journal of Educational Research* (73), 113-130.
- Göçen, G. (2016). *Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış doktora tezi, Sakarya.
- Göçen, G. ve Okur, A. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 119-136.
- Göçen, G. ve Okur, A. (2016). Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı ve yaygınlığı. *Millî Eğitim Dergisi, Söz Varlığı Özel Sayısı*, 210, 447-476.
- Göz, İ. (2003). *Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Güncel Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr, (24.06.2018)
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- İnce, B. (2013). Yabancı dil öğretiminin temel ve genel ilkeleri. Durmuş, M. ve Okur, A. (Ed.), *Yabancılarla Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde (ss. 143-156), Ankara: Grafiker Yayınları.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (23. b.), Ankara: Nobel Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö. (2005). Kelime hazinesi çalışmaları açısından kelime kavramı üzerine bir değerlendirme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 293-307.
- Özdemir, C. (2013). Yabancılarla Türkçe öğretiminde ders malzemelerinin önemi ve işlevsel ders malzemelerinin nitelikleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 2049-2056.
- Vandewalle, J. (1999). Pratik Türkçe öğretiminde karşılaşılan bazı sorunlar ve çözümleri, *A. Ü. Tömer Dil Dergisi* (82).
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- West, M. (1959). *A general service list of English words*. Londra: Longmans.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2006). *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Özdemirel, A. Y. ve Dilidüzgün, Ş. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı bağlamında değerlendirilmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 1464-1505. DOI: 10.26466/opus.467804